כד: זה בורר פרק שלישי סנהדרין

רבא דאמר במאן. וליכא למימר דסבירא ליה כר"ש בן לקיש אליבא דר' מאיר חדא כפירוש רש"י דאין לומר דשניה רבנן ועביד כר' מאיר ועוד דהכא פליגי ר' יוחנן ור"ש בן לקיש ורבא פסיק פרק המולן (יבמות דף ו.). כר"ש בן לקיש בתלת משמע דבכל שאר מקומות ס"ל כר' יוחנן לגבי רשב"ל וליכא למימר הכא טעמיה דנפשיה קאמר כדתירץ לעיל משום דהכא לא קאי אפלוגתא דמתני' כדלעיל דמשום הכי מפרש לה לעיל טעמיה דנפשיה אבל הכא ליכא למימר טעמיה דנפשיה קאמר: **שלח** ליה לאחר גמר דין מחלוקת והלכה כדברי חכמים. תימה דהכא משמע דלאחר גמר דין מחלוקת אבל דלאחר גמר דין דבר הכל יכול לחזור בו (ג) (ירושלמי ריש פ"ד דמכות ה"ב) ובפ' יש נוחלין (כ"ב דף קכח. ושם) אמרי' אמר לו עבדי לגנבת שורי שנתת והלה אומר אתה מכרתו לי אתה נתתו לי נתתנה לשוק השבע וטול נשבע ואינו יכול לחזור בו משמע מיד שאמר השבע וטול שאבירו ישבע ואינו יכול לחזור בו אלמא אפי' קודם גמר דין אינו יכול לחזור בו להכי גרס ר"ת ונשבע אינו יכול לחזור בו כלומר אם קפץ זה אבירו ונשבע אינו יכול לחזור בו דכיון דכבר נשבע הוי לאחר גמר דין ואמרי' לאחר גמר דין דהלכה כחכמים (ד):

ואלו הן הפסולין. יש גורסין עבדים משום דסבירא ליה דקא חשיב הכא פסולי דרבנן ודאורייתא ולא נהירא משום דלא חשיב כמתני' רק פסולי דרבנן דהא גזלנים לא קתני וכל פסולי דמתני' פסולי דרבנן ניחא משום בקוביא אפי' למ"ד אמתא היא לאמתא לא קנא מ"מ אינו דאורייתא כיון שאינו מכור לעשות איסור גבא לידי פסול דאורייתא ולמ"ד משום ישובו של עולם פשיטא דאינו אלא מדרבנן ומלוה בריבית מיירי בריבית שאינה קלולה ואפי' מיירי בריבית שקלולה לא משמע ליה איסור כיון דמדעתיה יהיב ואינו פסול לעדות אלא מדרבנן מפריחי יונים מדרבנן פסולים אפי' למ"ד אי תקדמי יונך היינו משחק בקוביא ולאידך דאמר ארא מפני דרכי שלום הוא ופוחרי שביעית מיירי בשביעית בזמן הזה דאינו אסור אלא מדרבנן ואפי' בשביעית דאורייתא לא חשיב ליה (ה) איסור הא דממליאין מעות לעניים אבל עבדים פסולין מדאורייתא ניהו ק"ו מאשה (ו) ומה אשה שכשירה לבא בקהל פסולה להעיד דכתיב (דברים יט) האנשים עבד שפסול וכו' על כן גרתה דלא גרס' עבדים דלא מיירי אלא בפסולי דרבנן:

כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא. פ"ה דהיכי דמי אסמכתא כגון אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא וכן משלים את שטרו דגט פשוט (כ"ב דף קסח. ושם) דכל הני סמיך אדעתיה וסבור הוא שזה בידו לעשות ומרישא כי מתני ליה מתנה אחני ליה שהרי סבור הוא שלא יבא לידי כך אבל הכא לאו בידו ולא סמיך אחידי דהא לא ידע לא נגח לא לא נגח ואפ"ה אמתי אמתא שמע מינה (ז) מספיקא אחני (ח) גמר ומקני ולא גזילה היא:

אימתי

מאי לאו באותן הנשבעין ולא משלמין דהוה ליה כמחול לך לא באותן הנשבעין ונוטלין דהוה ליה כאתן לך והא תנא ליה רישא תנא תולה בדעת אחרים ותנא תולה בדעת עצמו וצריכא דאי תנא תולה בדעת אחרים בהא קאמר ר' מאיר דמצי הדר ביה משום דלא גמר ומקני דאמר מי יימר דמזכי ליה אבל תולה בדעת עצמו אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בהא בהא קאמרי רבנן אבל בההיא אימא מודו ליה רבנן לר' מאיר צריכא אמר ריש לקיש מחלוקת לפני גמר דין אבל לאחר גמר דין דברי הכל אין יכול לחזור בו ור' יוחנן אמר לאחר גמר דין מחלוקת איבעיא להו לאחר גמר דין מחלוקת אבל לפני גמר דין דברי הכל יכול לחזור בו או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת ת"ש דאמר רבא [א]קיבל עליו קרוב או פסול לפני גמר דין יכול לחזור בו לאחר גמר דין אין יכול לחזור בו אי אמרת בשלמא לאחר גמר דין מחלוקת אבל לפני גמר דין ד"ה יכול לחזור בו רבא דאמר כרבי יוחנן ואליבא דרבנן אלא אי אמרת בין בזו בין בזו מחלוקת רבא דאמר כמאן אלא לאו ש"מ לאחר גמר דין מחלוקת ש"מ שלח ליה רב נחמן בר רב [ב](חסדא) לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבינו לפני גמר דין מחלוקת או לאחר גמר דין מחלוקת והלכה כדברי מי שלח ליה לאחר גמר דין מחלוקת והלכה כדברי חכמים רב אשי אמר הכי שלח ליה [ג]באתן לך מחלוקת או במחול לך מחלוקת והלכה כדברי מי שלח ליה [ד]באתן לך מחלוקת והלכה כדברי חכמים בסורא מתני הכי בפומבדיתא מתני הכי א"ר חנינא בר שלמיה שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו לפני גמר דין וקנו מידו מאי שלח להו אין לאחר קניין כלום: **מתני'** ואלו [ה]הן הפסולין [ו]המשחק בקוביי [ז]והמלוה בריבית [ח]ומפריחי יונים [ט]וסוחרי שביעית אמר רבי שמעון בתחילה היו קורין אותן אוספי שביעית משרבו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית א"ר יהודה [י]אימתי בזמן שאין להן אומנות אלא הוא אבל יש להן אומנות שלא הוא כשרין: **גמ'** משחק בקוביא מאי קא עביד אמר רמי בר חמא משום דהוה אסמכתא ואסמכתא לא קניא רב ששת אמר [א] כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא אלא [ב]לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם מאי בינייהו איכא בינייהו דגמר אומנותא אחריתי [ג](ותנן) [ד]א"ר יהודה אימתי בזמן שאין להן אומנות אלא הוא אבל יש להן אומנות שלא הוא [ה](הרי זה) כשרים אלמא טעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא קשיא לרמי בר חמא וכי תימא פליגי רבנן עליה דר' יהודה והא"ר יהושע בן לוי [ו]כל מקום שא"ר יהודה אימתי

כאותן הנשבעין. לפטור עצמן שלא ישלמו דתובע קאמר דור לי ואני מוחל לך: **הנשבעין ונוטלין.** הסכיר והנגזל וכיוצא בהן דנתבע קאמר ליה דור לי ואתן לך: **והא תנא לה רישא.** דאוקמת לה בתמן לך ותרתי למה לי: **תולה בדעת אחרים.** אלא ואחיך: **בדעת עצמו.** של מכירו בעל דין: **מי יימר דמזכי ליה.** ואי הוה ידע דמזכי ליה לא הוה אמר הלכך הדר: **אבל תולה בדעת עצמו.** של בעל דין אפיק אדעתיה דודאי נדר ליה כדי להפטר וידע ומחיל: **לפני גמר דין.** לאחר שטענו בפניהם וקודם גמר דין בא זה לחזור: ה"ג **אי אמרת בשלמא ר' יוחנן הכי קאמר לאחר גמר דין מחלוקת אבל לפני גמר דין אפילו לרבנן חוור: רבא.** דפסיק הלכתא דמחול לפני גמר דין ולא לאחר גמר דין דאמר כר' יוחנן ואליבא דרבנן: **אלא אי אמרת.** לר' יוחנן בין (ה) בזה ובין בזה מחלוקת: **רבא דאמר כמאן.** בין גרס לקיש בין לר' יוחנן לרבנן לפני גמר דין קאמרי דלא הדר והא ליכא למימר דרבא כרש לקיש ואליבא דר"מ אמרה לשמעתיה דלא שביק רבנן ועביד כר"מ דפסקינן לקמן הלכה כחכמים ולא שייך למימר הכא רבא טעמא דנפשיה קאמר וסבירא ליה דכי פליגי רבנן לאחר גמר דין אבל לפני גמר דין מודו אבל לרבי יוחנן בין בזו ובין בזו מחלוקת דהא לא מיירי רבא בפלוגתא כלל אלא מיפסק פסק דינא: **וקנו מידו.** מתחלה שלא יחזור: **מתני' ואלו הן הפסולים.** לדון ולהעיד: **המשחק בקוביא.** כולהו מפרש בגמ'. וכולן מעין גזלנין הן והתורה אמרה (שמות כג) אל תשת רשע עד וכל שכן דיין: **וסוחרי שביעיות.** הואיל ומימוד ממון מעבירו על דברי תורה הוה ליה כרשע דחמס ופסול לדון ולהעיד שנוטה אחרי הבצע: **כאתילה היו קורין אותן כו'.** מפרש בגמ' (ט): **אלין לו אומנות אלא הוא.** דהואיל ואין עסוקין ביישובו של עולם אינן בקיאין בטיב דיינין ומשא ומתן ואינן יכולין מטה: **גמ' אסמכתא.** היינו דבר שאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו דסבור שהוא יכול לגנבה ופעמים שמגלחין אותו: **לא קניא.** והוה ליה כעין גזילה בידו: **כל כי האי גוונא לאו אסמכתא היא.** והיכי דמי אסמכתא כגון דאם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא (כ"מ דף עב.) וכגון משלים את שטרו דגט פשוט (כ"ב דף קסח.) דסומך על לא דבר דסבור כל זה בידי לעשות ומרישא כי מתני אדעתא דלא יהיב ליה לאסמכתא קא מתני דטועה וסבור לא יבא לידי כך אבל הכא לא סמיך אחידי דהא לא ידע לא נגח לא לא נגח ואפ"ה הכי אמתי שמע מינה (ג) מספיקא אחני (ד) גמר ומקני ולא גזילה היא:

אימתי

מסורת הש"ס

(א) [כשלתות פ' יתרו ס"ס נ"א אימתא רב יוחנן], (ב) עיתוין פב. ר"ה כב. לקמן מז:, (ג) עדיות פ"ב מ"ז, (ד) נ"ל דתנן, (ה) [כב"מ: תנן], (ו) [ליתא בתוספתא], (ז) [עיתוין פא: פב.], (ח) [לקמן מז.], (ט) [נתוס' ד"ה כל ליתא אחני], (י) [וע"ע תוס' שבועות לט. ד"ה אם אמרן], (כ) הא איתור דממליאין כל"ל, (ל) [כ"ק פח.], (מ) [נ"ל שפירש], (נ) רש"ל מ"ז,

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה אלא וכו' כן בזו וכן בזו: (ב) ד"ה כל כי וכו' דמספיקא: (ג) הגה: ד"ה שלח וכו' אבל קודם גמר דין יכול לחזור:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (כל כי האי גוונא לאו אסמכתא אלא) תפ"מ וכ"ג הרמב"ם לא גרס לה (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ל"ד ס"ק ל"ח וסי' ר"ג ס"ק מ"ד):

מוסף רש"י

ואלו הן הפסולין. לעדות, דכולן גזלנין מדבריהן הן דאמתא לא קנייא ומגזל גזל ליה (שרובין פב.). המשחק בקוביי. כעירכון (שם) מחיות של עלם שמשחקין בערבון ומאור רבנן דאמתא לא קניא והכי הן גזלנין מדרבנן, דמדאורייתא אינו קרוי גזלן אלא החוטף מיד אינש, כדכתיב (ש"ב כג) וינצל את החנית מיד המצרי (ר"ה כב.). והמלוה בריבית. לאו גזלן דאורייתא הוא דמפקליה משום אל תשת עד חמס, דהא מנפשיה יהיב ליה (שם). ומפריחי יונים. היינו נמי כעין קוביא, אי תקדמיה יונך ליני (שם). וסוחרי שביעיות. עושין סחורה בפירות שביעית דהתמנא אמר לאכלה ולא לפחורה, ולפי שנתנו כל אלו לעבור על דת מתמת ממון, תפשום לחיות מעשיהם שקר על ידי ממון ושחד (שם) אי: דהתמנא אמר לאכלה ולא לפחורה הם שחוטא ממון לעבור עבירה על הממון רשע הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד (שרובין פב.). שאין להן אומנות אלא הוא. דקסבר ר' יהודה אסמכתא שהא נסתר על דעתו שהא יגאתיי ועל אותה אסמכתא הוא מתנה קנייא ולא גזלנין ניהו, ופסולייהו לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם, דהיון דאין מכירין ונקיאין בטורה ויגר בני אדם אינן חסין על חברייהו מלהפסידן ממון (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com